

No.

12 2 Mayıs 1967
MİLLİYET (İstanbul)

TIYATRO

Tiyatro TÖS Beyoğlu'nda

S. GÜNAY AKARSU

Geçen yıl, Eylül başlarında Türk tiyatro tarihi bakımından önemli bir adım atılmıştı. Türkiye Öğretmenler Sendikası, çok yerinde ve övgüye değer bir kararla, yurdumuzun ilk sendika tiyatrosunu, Tiyatro TÖS'ü kurup çalışmalarına başlamıştı. Aradan bir tiyatro sezonu geçti. Şimdi bu girişimi incelemek, başarılarını, aksamalarını belirtmek istiyorum.

Anadolu'nun büyük bir kesimine tiyatro denen gösterinin hiç girmediği bilinen bir gerçektir. Tiyatro, üç beş kentin sınırlı sayıdaki seyircisinin tekeline alınmış bir sanat dalıydı. Oysa, tiyatrodan yararlanmak, Anadolu insanının da en doğal hakkıydı. Ödenekli tiyatroların yapmak istemediği, özel tiyatroların da gereken ölçüde yapamadığı bu görevi, Tiyatro TÖS yüklenenecekti öyleyse. Amaç böylece belirlenince, çalışmalar başladı. Tiyatroyu Sermet Çağan yönetecekti. Öğretmenler Sendikası'nın Ören'deki nefis kampında provalara başlandı. Genç bir kadro kurulmuştu herkes yüklendiği işin yüceliğini, sorumluluğun büyüklüğünü biliyordu; ya da öyle görünüyordu. Tiyatroyla yakından uzaktan ilgilenen herkes, bu işcandan destekliyor, ülkücü gençleri yönlendiriyordu. İlk oyun olarak «Ayak Bacak Fabrikası» seçilmişti. Topluluk 11 ay dolaşmak üzere hazırlanıyordu. Bu 11 ay içinde, sendikanın Türkiye'nin dört bucağına dağılmış 270 şubesinde oyun oynayacaklar, Ramazan'da da dinleneceklerdi. Tasarı, gözleri kamaştırarak kadar parlaktı.

Sendika, bu iş için bütçesinden belli bir para ayırmıştı. Gösteriler başlayınca gişe geliriyle tiyatro kendi kendini geçindirecek, hattâ şubelere biraz yardım bile edecekti. Hesaplar yapılmış, gezi programı kesinleşmişti. Durum umut vericiydi. Ama ilk çatlak ses sendika içindeki kişisel çekişmelerden geldi. Birbirleriyle geçinemeyen iki bölüm, tiyatroyu tutanlarla tutmayanlar diye ayrılıverdi. Ardından yapılan bütçe tasarısının hiç de gerçeğe uymadığı görüldü. Daha turne başlamadan ortaya çıkan pürüzler bunlardı. Ekim başında, Burhaniye'de başarılı bir prömiyer yapıldı; Balıkesir çevresinden turne başladı. Gün geçtikçe hesapların yanlışlığı anlaşılıyordu. Başta ayrılan para çoktan bitmiş, kuruluş sırasında yapılan borçlar ödenememişti. Sendikadan boyuna para isteniyordu. Sendika ilk düşündüğü giderin iki üç katına çıkmak zorunda kaldı. Ama işler gene de yürümüyordu. Oyuncuların çok yüksek tutulan ücretleri hiç verilmemişti. Toplulukta dağılma başladı. Sonunda, Tiyatro TÖS Aralık ayında İstanbul'a geldi. Bir ay sonra yeni TÖS turnenin başlayacağı söyleniyordu. Derken yeni oyunun hazırlıklarına girişildi. Ve Tiyatro TÖS, Mayıs ayının ortalarına kadar, Anadolu'da dolaşmak yerine İstanbul'da kaldı. Hem de İstanbul çevresinde bile gösteri yapmadan, İstanbul'un içinde bile oyun oynamadan aylar geçirdi. En sonunda da derme çatma bir gösteriyle İstanbul seyircisinin karşısına çıktı. İlk oyun yerleri, Öğretmenler Sendikası İstanbul Şubesi'nin Aksaray'daki konferans salonuydu. Sonra, Beyoğlu'na çıkıldı; Karaca Tiyatro'da gösteriler verildi. İşte, Anadolu'nun en ücra köşesine tiyatro götürmek iddiasıyla ortaya çıkan topluluğun oyun yeri... İşte, 11 ay Anadolu'da dolaşmanın yorgunluğunu göze almış ülkücü topluluğun hazin sonu...

Bu işin başında, kuruluş heyecanı ile yazdığım bir yazıda şöyle diyordum: «... Bu turneye katılanlar, Anadolu'nun yakıcı sıcağında, dondurucu soğukunda ne bulurlarsa yiyecekler, nerde olursa yatacaklar, nasıl olursa dolaşacaklardır, 11 ay süresince. Böylesine güç, ama o oranda da yüceltici bir uğraşa katılmış olmanın şerefi, şanı olacaktır yalnız paylarına düşen.» Fene de diyorum. Eğer bundan sonra böyle bir topluluk kurulursa...